Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (голям състав)

6 септември 2016 година*

„Преюдициално запитване — Гражданство на Европейския съюз — Екстрадиция към трета държава на гражданин на държава членка, който упражнява правото си на свободно движение — Приложно поле на правото на Съюза — Защита на гражданите на държава членка срещу екстрадиция — Липса на защита на гражданите на другите държави членки — Ограничение на свободата на движение — Обосноваване с оглед предотвратяване на безнаказаността — Пропорционалност — Проверка на гаранциите, предвидени в член 19 от Хартата на основните права на Европейския съюз“

По дело C-182/15,

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Augstākā tiesa (Върховен съд, Латвия) с акт от 26 март 2015 г., постъпил в Съда на 22 април 2015 г., в рамките на производство по дело относно екстрадиция на

Aleksei Petruhhin,

СЪДЪТ (голям състав),

състоящ се от: K. Lenaerts, председател, A. Tizzano, заместник-председател, R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič, L. Bay Larsen, Ал. Арабаджиев, C. Toader и F. Biltgen, председатели на състави, E. Levits, J.-C. Bonichot, M. Safjan, C. G. Fernlund (докладчик) и S. Rodin, съдии,

генерален адвокат: Y. Bot,

секретар: M. Aleksejev, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 1 март 2016 г.,

като има предвид становищата, представени:

— за латвийското правителство, от I. Kalniņš, в качеството на представител,

— за чешкото правителство, от M. Smolek и J. Vláčil, в качеството на представители,

— за германското правителство, от T. Henze, J. Möller, M. Hellmann и J. Kemper, в качеството на представители,

— за Ирландия, от E. Creedon, L. Williams и T. Joyce, в качеството на представители, подпомагани от C. Toland, BL и D. Kelly, advisory counsel,

* Език на производството: латвийски.

— за френското правителство, от G. de Bergues, D. Colas и F.-X. Bréchot, в качеството на представители,

— за австрийското правителство, от G. Eberhard, в качеството на представител,

— за полското правителство, от B. Majczyna, в качеството на представител,

— за правителството на Обединеното кралство, от V. Kaye, в качеството на представител, подпомагана от J. Holmes, barrister,

— за Европейската комисия, от S. Grünheid, E. Kalniņš и W. Bogensberger, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 10 май 2016 г.,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 18, първа алинея и член 21, параграф 1 ДФЕС, както и на член 19 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“).

2 Запитването е отправено в производство по молба за екстрадиция на г-н Aleksei Petruhhin, естонски гражданин, отправена от руските до латвийските власти във връзка с трафик на наркотични вещества.

Правна уредба

Правото на Съюза

3 Член 1, параграфи 1 и 2 от Рамково решение 2002/584/ПВР на Съвета от 13 юни 2002 година относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки (ОВ L 190, 2002 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 3), изменено с Рамково решение 2009/299/ПВР на Съвета от 26 февруари 2009 г. (ОВ L 81, 2009 г., стр. 24) (наричано по-нататък „Рамковото решение 2002/584“), гласи следното:

„1. Европейската заповед за арест е съдебно решение, което е издадено от държава членка, с оглед задържане и предаване на друга държава членка на издирвано лице, с цел наказателно преследване или изпълнение на присъда за лишаване от свобода или на мярка, изискваща задържане.

2. Държавите членки следва да изпълнят всяка европейска заповед за арест въз основа на принципите на взаимното признаване и в съответствие с разпоредбите на настоящото рамково решение“.

Латвийското право

4 Член 98, трето изречение от Конституцията предвижда:

„Латвийски гражданин не може да бъде екстрадиран в чужда държава освен в случаите, предвидени в международните договори, ратифицирани от Saeima [(Парламента)], при условие че екстрадицията не нарушава основните права на лицето, гарантирани от Конституцията“.

5 Раздел 66 от Наказателно-процесуалния кодекс е озаглавен „За екстрадицията в други държави“. Той включва член 696, който в параграфи 1 и 2 гласи следното:

„(1) Лице, намиращо се на територията на Република Латвия, може да бъде екстрадирано за целите на образувано наказателно производство, на присъда или на изпълнение на наказание, ако е получена молба за временното му задържане или друга държава е поискала екстрадиция на това лице във връзка с деяния, съставляващи престъпление съгласно латвийското право и правото на посочената друга държава.

(2) Лице може да бъде екстрадирано за целите на образувано наказателно производство или на присъда за деяние, наказуемо с лишаване от свобода, чийто максимален размер е не по-малко от една година, или по-тежко наказание, освен ако в международен договор не е предвидено друго“.

6 Член 697, параграф 2, точки 1, 2 и 7 от посочения кодекс гласи следното:

„Не се допуска екстрадиция:

1) ако заинтересованото лице е латвийски гражданин;

2) ако тя има за цел преследването или наказването на лицето на основание неговата раса, религия, гражданство, политически убеждения или са налице обосновани причини да се смята, че правата на лицето могат да бъдат накърнени поради някое от горепосочените основания;

[…]

7) ако съществува риск лицето да бъде подложено на изтезание в другата държава“.

7 Член 1 от Договора от 3 февруари 1993 г. между Република Латвия и Руската федерация за правна помощ и правни отношения по граждански, семейни и наказателни дела гласи следното:

„1. Гражданите на всяка една от договарящите страни се ползват на територията на другата договаряща страна от същата правна защита на своите лични и имуществени права, като [тази на] гражданите на другата договаряща страна.

2. Гражданите на всяка една от договарящите страни имат право на свободен и безпрепятствен достъп до юрисдикциите, прокуратурата, нотариалните кантори […] и до другите компетентни институции на другата договаряща страна в областта на гражданското, семейното и наказателното право, като могат да се явяват пред тях, да правят искания, да подават жалби и да извършват други процесуални действия при същите условия като гражданите на последната“.

8 Член 62 от посочения договор предвижда следното:

„Екстрадиция не се извършва, ако […] лицето, чиято екстрадиция е поискана, е гражданин на договарящата страна, до която е отправено искането, или това лице е получило статут на бежанец в същата държава“.

9 Член 1, параграф 1 от Договора от 11 ноември 1992 г. между Република Естония, Република Латвия и Република Литва за правна помощ и правни отношения предвижда следното:

„Гражданите на всяка една от договарящите страни се ползват на територията на другата договаряща страна от същата правна защита на своите лични и имуществени права, като [тази на] гражданите на другата договаряща страна“.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

10 На 22 юли 2010 г. на уебсайта на Интерпол е публикувано приоритетно съобщение за издирване на г-н Petruhhin, естонски гражданин.

11 Той е задържан на 30 септември 2014 г. в град Бауска (Латвия) и на 3 октомври 2014 г. му е наложена мярка за неотклонение задържане под стража.

12 На 21 октомври 2014 г. латвийските власти са сезирани с молба за екстрадиция от главния прокурор на Руската федерация. В тази молба се посочва, че наказателното преследване срещу г-н Petruhhin е образувано с решение от 9 февруари 2009 г. и че му е наложена мярка за неотклонение задържане под стража. Той е обвинен в опит за извършване в организирана престъпна група на трафик на голямо количество наркотици. Съгласно руското законодателство за това престъпление се предвижда налагане на наказание лишаване от свобода от 8 до 20 години.

13 Latvijas Republikas Ģenerālprokuratūra (Главна прокуратура на Република Латвия) дава разрешение за екстрадиция на г-н Petruhhin в Русия.

14 На 4 декември 2014 г. обаче г-н Petruhhin подава молба за отмяна на решението за екстрадиция, поради това че съгласно член 1 от Договора за правна помощ и правни отношения между Република Естония, Република Латвия и Република Литва той се ползва в Латвия със същите права като латвийските граждани и поради това латвийската държава трябвало да го защити срещу неоснователна екстрадиция.

15 Запитващата юрисдикция подчертава, че нито националното латвийско право, нито някой от международните договори, подписани от Република Латвия, по-конкретно с Руската федерация и с другите прибалтийски страни, не предвиждат ограничение за екстрадиция на естонски гражданин в Русия. Съгласно тези международни договори защита срещу такава екстрадиция е предвидена само за латвийските граждани.

16 Според запитващата юрисдикция обаче липсата на защита на граждани на Съюза срещу екстрадиция, когато те се намират в държава членка, различна от тази на която са граждани, противоречи на същността на европейското гражданство, а именно на правото на гражданите на Европейския съюз на защита, която е еднаква с тази, от която се ползват гражданите на съответната държава членка.

17 При тези условия на 26 март 2015 г. Augstākā tiesa (Върховен съд, Латвия) отменя решението, с което е наложена мярката за неотклонение задържане под стража на г-н Petruhhin, и решава да спре производството по делото и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Трябва ли член 18, първа алинея и член 21, параграф 1 ДФЕС да се тълкуват в смисъл, че при прилагането на договор за екстрадиция, сключен между държава членка и трета държава, на гражданите на всяка държава — членка на Европейския съюз, следва да се

гарантира същото равнище на защита, което се гарантира на гражданите на държавата членка, сезирана с молба за екстрадиция към държава, която не е членка на Европейския съюз?

2) Длъжна ли е в подобни случаи юрисдикцията на сезираната с молба за екстрадиция държава членка да прилага условията за екстрадиция, предвидени в законодателството на държавата членка, на която е гражданин или в която има постоянно пребиваване [заинтересованото] лице?

3) В случай че екстрадицията трябва да се извърши, без да се вземе предвид специфичното равнище на защита, предвидено за гражданите на сезираната с молба за екстрадиция държава, трябва ли тази държава да провери дали са налице гаранциите по член 19 от Хартата, а именно че никой не може да бъде екстрадиран към държава, в която съществува сериозен риск да бъде осъден на смърт, да бъде подложен на изтезание или на друго нечовешко или унизително отношение или наказание? Може ли тази проверка да се ограничи до извода, че поискалата екстрадицията държава е страна по Конвенцията против изтезанията, или трябва да се разгледа фактическото положение, като се вземе предвид оценката на тази държава, направена от органите на Съвета на Европа?“

По преюдициалните въпроси

По допустимостта на преюдициалните въпроси

18 Съгласно постоянната съдебна практика установеното с член 267 ДФЕС производство е инструмент за сътрудничество между Съда и националните юрисдикции, чрез който Съдът предоставя на последните насоки за тълкуването на правото на Съюза, необходими за разрешаване на висящия пред тях спор (вж. по-специално решение от 6 октомври 2015 г. Capoda Import-Export, C-354/14, EU:C:2015:658, т. 23 и цитираната съдебна практика).

19 В рамките на това сътрудничество само националният съд, който е сезиран със спора и трябва да поеме отговорността за последващото му съдебно решаване, може да прецени — предвид особеностите на делото — както необходимостта от преюдициално решение, за да може да се произнесе, така и релевантността на въпросите, които поставя на Съда. Следователно, след като отправените въпроси се отнасят до тълкуването на правото на Съюза, Съдът по принцип е длъжен да се произнесе (вж. по-специално решение от 6 октомври 2015 г., Capoda Import-Export, C-354/14, EU:C:2015:658, т. 24 и цитираната съдебна практика).

20 Следователно въпросите, които са свързани с тълкуването на правото на Съюза и са поставени от националния съд в нормативната и фактическа рамка, която той определя съгласно своите собствени правомощия, и проверката на чиято точност не е задача на Съда, се ползват с презумпция за релевантност. Съдът може да откаже да се произнесе по отправеното от национална юрисдикция преюдициално запитване само ако е очевидно, че исканото тълкуване на правото на Съюза няма никаква връзка с действителността или с предмета на спора в главното производство, когато проблемът е от хипотетично естество или също когато Съдът не разполага с необходимите данни от фактическа и правна страна, за да бъде полезен с отговора на поставените му въпроси (вж. по-специално решение от 6 октомври 2015 г., Capoda Import-Export, C-354/14, EU:C:2015:658, т. 25 и цитираната съдебна практика).

21 В случая латвийското правителство предоставя в съдебното заседание информация на Съда, че след освобождаването му на 26 март 2016 г. г-н Petruhhin е напуснал Латвия, за да се завърне вероятно в Естония.

22 Посоченото правителство обаче допълва, че процедурата по екстрадиция остава висяща пред латвийските съдилища. То изтъква, че Главната прокуратура на Република Латвия не е оттеглила решението, с което разрешава екстрадицията на г-н Petruhhin, и че това решение подлежи на съдебен контрол от Augstākā tiesa (Върховен съд). Последно посочената юрисдикция трябва да приеме или да откаже екстрадирането или пък да поиска предоставянето на допълнителна информация, преди да се произнесе.

23 От тези съображения е видно, че дори понастоящем г-н Petruhhin да не се намира в Латвия, запитващата юрисдикция трябва да се произнесе относно законосъобразността на решението за екстрадиция, тъй като това решение, ако не бъде отменено от последно посочената юрисдикция, може да бъде изпълнено във всеки един момент евентуално в случай на арестуване на заинтересованото лице на латвийска територия. Следователно не изглежда поставените въпроси, с които се цели да се определи съответствието с правото на Съюза на националните правила, въз основа на които е било прието решението за екстрадиция, да са без значение за решаване на спора в главното производство.

24 При тези условия следва да се приеме, че поставените въпроси са допустими.

По първия и втория въпрос

25 С първите два въпроса, които следва да се разгледат заедно, запитващата юрисдикция пита по същество дали членове 18 и 21 ДФЕС трябва да се тълкуват в смисъл, че при прилагането на договор за екстрадиция, сключен между държава членка и трета държава, гражданите на друга държава членка трябва да се ползват от правилото, което забранява екстрадиция от първата държава членка на гражданите ѝ.

26 В това отношение е вярно, както твърдят и повечето държави членки, представили становища пред Съда, че при липса на международна конвенция между Съюза и съответната трета страна правилата в областта на екстрадицията са от компетентността на държавите членки.

27 Това не означава, че в положения, които попадат в приложното поле на правото на Съюза, съответните национални норми могат да не са в съответствие с това право (вж. решение от 2 март 2010 г., Rottmann, C-135/08, EU:C:2010:104, т. 41 и цитираната съдебна практика).

28 С първите два въпроса обаче запитващата юрисдикция по-специално търси да установи дали националните правила за екстрадиция, като разглежданите в главното производство, са съвместими с членове 18 и 21 ДФЕС.

29 Като забранява „всяка дискриминация на основание гражданство“, член 18 ДФЕС изисква равно третиране на лица, които са в положение, попадащо в приложното поле на Договорите (вж. в този смисъл решение от 2 февруари 1989 г., Cowan, 186/87, EU:C:1989:47, т. 10).

30 В случая, както бе посочено в точка 26 от настоящото решение, макар при липсата на международна конвенция между Съюза и съответната трета страна правилата в областта на екстрадицията безспорно да са от компетентността на държавите членки, следва обаче да се припомни, че за да се прецени приложното поле на Договорите по смисъла на член 18 ДФЕС, този член следва да се разглежда във връзка с разпоредбите на Договора за функционирането на ЕС относно гражданството на Съюза. Така че в положенията, попадащи в това приложно поле, по-специално се включват и тези, свързани с упражняването на правото на свободно движение и пребиваване на територията на държавите членки, предвидено в член 21 ДФЕС (вж. в този смисъл решение от 15 март 2005 г., Bidar, C-209/03, EU:C:2005:169, т. 31—33 и цитираната съдебна практика).

31 В случая по главното производство г-н Petruhhin, естонски гражданин, отивайки в Латвия, е упражнил, в качеството си на гражданин на Съюза, правото си свободно да се движи в Съюза, така че този случай попада в приложното поле на Договорите по смисъла на член 18 ДФЕС, в който се съдържа принципът за недопускане на дискриминация, основана на гражданство (вж. в този смисъл решение от 2 февруари 1989 г., Cowan, 186/87, EU:C:1989:47, т. 17—19).

32 Националните правила за екстрадиция като разглежданите в главното производство обаче въвеждат разлика в третирането в зависимост от това дали засегнатото лице е гражданин на съответната държава членка, или гражданин на друга държава членка, като водят до непредоставянето на гражданите на други държави членки, какъвто е г-н Petruhhin, на защита срещу екстрадиция, с каквато се ползват гражданите на съответната държава членка. Следователно такива правила могат да засегнат свободата на движение на гражданите на други държави членки в Съюза.

33 От това следва, че при положение като разглежданото в главното производство неравното третиране, състоящо се в допускането на екстрадиция на гражданин на Съюза, който е гражданин на друга държава членка, какъвто е г-н Petruhhin, ограничава свободата на движение по смисъла на член 21 ДФЕС.

34 Едно такова ограничение би могло да бъде обосновано само ако се основава на обективни съображения и е пропорционално на легитимно преследваната от националното право цел (вж. по-специално решение от 12 май 2011 г., Runevič-Vardyn и Wardyn, C-391/09, EU:C:2011:291, т. 83 и цитираната съдебна практика).

35 Няколко от представилите становища пред Съда правителства, за да се обосноват, изтъкват, че предвиждащата екстрадиция мярка е била приета в рамките на международното наказателно сътрудничество в съответствие с Конвенция за екстрадиция и цели да се избегне опасността от безнаказаност.

36 В това отношение следва да се припомни, че съгласно член 3, параграф 2 ДЕС Съюзът предоставя на своите граждани пространство на свобода, сигурност и правосъдие без вътрешни граници, в което е гарантирано свободното движение на хора, в съчетание с подходящи мерки по отношение на контрола на външните граници, както и предотвратяването и борбата с престъпността.

37 В този контекст се вписва целта за избягване на опасността от безнаказаност за извършилите престъпление лица (вж. в този смисъл решение от 27 май 2014, Spasic, C-129/14 PPU, EU:C:2014:586, т. 63 и 65) и както отбелязва генералният адвокат в точка 55 от заключението си, тя трябва да се счита за имаща легитимен характер в правото на Съюза.

38 Същевременно мерки, с които се ограничава основна свобода като предвидената в член 21 ДФЕС, могат да се обосноват само с обективни съображения и единствено ако са необходими за защита на интересите, които целят да гарантират, и доколкото тези цели не могат да бъдат постигнати с по-малко ограничителни мерки (вж. решение от 12 май 2011 г., Runevič-Vardyn и Wardyn, C-391/09, EU:C:2011:291, т. 88 и цитираната съдебна практика).

39 Както отбелязва генералният адвокат в точка 56 от заключението си, екстрадицията е процедура, чиято цел е да се бори срещу безнаказаността на лице, което се намира на друга територия, различна от територията, на която, както се твърди, е извършило престъпление. Всъщност, както отбелязват няколко правителства в становищата си пред Съда, макар и, като се има предвид сентенцията „aut dedere, aut judicare“ (да се екстрадира или преследва наказателно), недопускането от дадена държава на екстрадиция на нейните граждани най-общо да се компенсира от възможността замолената държава членка да преследва собствените си граждани за тежки престъпления, извършени извън територията ѝ, по принцип тази държава

членка не е компетентна да се произнесе по такива деяния, когато нито извършителят, нито пострадалият от предполагаемото престъпление са граждани на посочената държава членка. Освен това екстрадицията позволява да се избегне да останат ненаказани престъпления, извършени на територията на друга държава, от лица, които са я напуснали.

40 В този контекст национални правила като разглежданите в главното производство, които позволяват да се уважи молба за екстрадиция за целите на наказателното преследване и постановяването на присъда в третата държава, в която се предполага, че е извършено престъплението, изглеждат подходящи за постигане на преследваната цел.

41 Следва обаче да се провери дали не съществува алтернативна мярка, която в по-малка степен да засяга упражняването на предоставените с член 21 ДФЕС права и която да позволява също така ефикасно да се постигне целта за избягване на опасността от безнаказаност на извършилото престъпление лице.

42 В това отношение следва да се припомни, че по силата на принципа на лоялно сътрудничество, предвиден в член 4, параграф 3, първа алинея ДЕС, Съюзът и държавите членки при пълно взаимно зачитане си съдействат при изпълнението на задачите, произтичащи от Договорите.

43 В контекста на наказателното право законодателят на Съюза по-специално е приел Рамково решение 2002/584, което има за цел да улесни съдебното сътрудничество чрез въвеждането на европейската заповед за арест. Тя е първата конкретна мярка в областта на наказателното право, която прилага принципа за взаимно признаване, който Европейският съвет определя като „крайъгълния камък“ на съдебното сътрудничество (решение от 1 декември 2008 г., Leymann и Pustovarov, C-388/08 PPU, EU:C:2008:669, т. 49). Към този механизъм за съдебно сътрудничество, какъвто представлява европейската заповед за арест, се добавят множество механизми за взаимопомощ, целящи да улеснят това сътрудничество (вж. в този смисъл решение от 27 май 2014 г., Spasic, C-129/14 PPU, EU:C:2014:586, т. 65—68).

44 Освен това съгласно член 3, параграф 5 ДЕС в отношенията си с останалата част от света Съюзът утвърждава и насърчава своите ценности и интереси и допринася за защитата на своите граждани.

45 Тази защита се изгражда постепенно посредством инструменти за сътрудничество, каквито са международните договори, сключени между Съюза и трети страни.

46 В настоящия случай обаче липсва такава конвенция между Съюза и разглежданата в главното производство трета държава.

47 При липсата на правила в правото на Съюза, уреждащи екстрадицията между държавите членки и трета държава, следва — за да се защитят гражданите на Съюза от мерки, които могат да ги лишат от правата им на свободно движение и пребиваване, предвидени в член 21 ДФЕС, като същевременно се води борба срещу безнаказаността на престъпления — да се приложат всички установени в правото на Съюза механизми за сътрудничество и взаимопомощ по наказателноправни въпроси.

48 По този начин в случай като разглеждания в главното производство трябва да се отдаде предимство на обмена на информация с държавата членка, чийто гражданин е заинтересованото лице, за да се предостави на органите на тази държава членка, доколкото съгласно националното им право те са компетентни да преследват това лице за деяния, извършени извън националната им територия, възможност да издават европейска заповед за арест за целите на преследването. Всъщност член 1, параграфи 1 и 2 от Рамково решение 2002/584 не изключва в

такъв случай възможността държавата членка, чийто гражданин е предполагаемият извършител на престъплението, да издава европейска заповед за арест, така че това лице да бъде предадено за целите на преследването.

49 Като си сътрудничи по този начин с държавата членка, чийто гражданин е заинтересованото лице, и като отдава предпочитание на тази евентуална заповед за арест пред молбата за екстрадиция, приемащата държава членка засяга в по-малка степен упражняването на правото на свободно движение, като едновременно с това, доколкото е възможно, избягва опасността преследваното престъпление да остане ненаказано.

50 Ето защо на първите два въпроса следва да се отговори, че членове 18 и 21 ДФЕС трябва да се тълкуват в смисъл, че когато държава членка, в която се намира гражданин на Съюза, който е гражданин на друга държава членка, е сезирана с молба за екстрадиция от трета държава, с която първата държава членка е сключила договор за екстрадиция, тя е длъжна да уведоми държавата членка, чийто гражданин е посоченото лице, и евентуално по нейна молба да ѝ предаде този гражданин съгласно разпоредбите на Рамково решение 2002/584, при условие че съгласно националното си право тази държава членка е компетентна да преследва това лице за деяния, извършени извън националната ѝ територия.

По третия въпрос

51 С третия си въпрос запитващата юрисдикция пита по същество дали в хипотеза, при която замолената държава членка възнамерява да екстрадира гражданин на друга държава членка по молба на трета държава, първата държава членка трябва да провери дали с екстрадицията няма да бъдат нарушени правата, посочени в член 19 от Хартата, и при необходимост какви критерии трябва да бъдат взети предвид за целите на тази проверка.

52 Както е видно от отговорите на първите два въпроса, решението на държава членка да екстрадира гражданин на Съюза, в положение като разглежданото в главното производство, попада в приложното поле на членове 18 и 21 ДФЕС и следователно на правото на Съюза по смисъла на член 51, параграф 1 от Хартата (вж. в този смисъл по аналогия решение от 26 февруари 2013 г., Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, т. 25—27).

53 От това следва, че разпоредбите на Хартата, и по-специално на член 19 от същата, трябва да се прилагат към такова решение.

54 Съгласно посочения член 19 никой не може да бъде принудително отведен, експулсиран или екстрадиран към държава, в която съществува сериозен риск да бъде осъден на смърт, да бъде подложен на изтезание или на друго нечовешко или унизително отношение или наказание.

55 За да се прецени дали е била нарушена тази разпоредба, запитващата юрисдикция по-специално си задава въпроса дали дадена държава членка може да се ограничи до извода, че молещата държава е страна по Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г., забраняваща изтезанието, или трябва да се разгледа фактическото положение в последно посочената държава, като се вземе предвид оценката на това положение, направена от органите на Съвета на Европа.

56 В това отношение следва да се извърши позоваване на член 4 от Хартата, който забранява нечовешко или унизително наказание или отношение, и да се припомни, че тази забрана има абсолютен характер, тъй като е тясно свързана със зачитането на посоченото в член 1 от Хартата човешко достойнство (вж. решение от 5 април 2016 г., Aranyosi и Căldăraru, C-404/15 и C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, т. 85).

57 Съществуването на декларации и приемането на международни договори, които по принцип гарантират зачитането на основните права, сами по себе си не са достатъчни, за да осигурят адекватна защита срещу опасността от малтретиране, когато съгласно достоверни източници властите осъществяват или толерират практики, които очевидно противоречат на принципите на Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи (решение на ЕСПЧ от 28 февруари 2008 г., Saadi с/у Италия, CE:ECHR:2008:0228JUD003720106, § 147).

58 Следователно, доколкото компетентният орган на замолената държава членка разполага с данни, които сочат, че е налице реална опасност от нечовешко или унизително отношение към лицата в третата молеща държава, той е длъжен да подложи на преценка наличието на тази опасност, когато трябва да вземе решение относно екстрадирането на дадено лице към тази държава (вж. в този смисъл относно член 4 от Хартата решение от 5 април 2016 г., Aranyosi и Căldăraru, C-404/15 и C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, т. 88).

59 За тази цел компетентният орган на замолената държава членка трябва да се основе на обективни, достоверни, точни и надлежно актуализирани данни. Посочените данни могат да произтичат по-специално от решения на международни юрисдикции, като например решенията на ЕСПЧ, от съдебни решения в третата молеща държава, както и от решения, доклади и други документи, съставени от органите на Съвета на Европа или произтичащи от системата на Обединените нации (вж. в този смисъл решение от 5 април 2016 г., Aranyosi и Căldăraru, C-404/15 и C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, т. 89).

60 Поради това на третия въпрос следва да се отговори, че в хипотеза, при която дадена държава членка е сезирана с молба от трета държава за екстрадиране на гражданин на друга държава членка, първата държава членка трябва да провери дали с екстрадицията няма да бъдат нарушени правата, посочени в член 19 от Хартата.

По съдебните разноски

61 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (голям състав) реши:

1) **Членове 18 ДФЕС и 21 ДФЕС трябва да се тълкуват в смисъл, че когато държава членка, в която се намира гражданин на Съюза, който е гражданин на друга държава членка, е сезирана с молба за екстрадиция от трета държава, с която първата държава членка е сключила договор за екстрадиция, тя е длъжна да уведоми държавата членка, чийто гражданин е посоченото лице, и евентуално по нейна молба да ѝ предаде този гражданин съгласно разпоредбите на Рамково решение 2002/584/ПВР на Съвета от 13 юни 2002 година относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки, изменено с Рамково решение 2009/299/ПВР на Съвета от 26 февруари 2009 г., при условие че съгласно националното си право тази държава членка е компетентна да преследва това лице за деяния, извършени извън националната ѝ територия.**

2) **В хипотеза, при която дадена държава членка е сезирана с молба от трета държава за екстрадиране на гражданин на друга държава членка, първата държава членка трябва да провери дали с екстрадицията няма да бъдат нарушени правата, посочени в член 19 от Хартата на основните права на Европейския съюз.**

Подписи